

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna pet-kr. vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 kr. če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi
se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu (administracija) in ekspedicijska na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropju.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izvenemir medle in praznike, ob 1/2 6 popoldne.

Deželni zbor kranjski

bode imel jutri svojo peto sejo. Najglavnejša točka dnevnega reda, ki ga na koncu objavljamo, je prememba volilnega reda za deželni zbor. Dotično poročilo deželnega odbora in del postave smo že zadnjič objavili, konec postave smo natisnili danes.

V političnih krogih pretresajo vprašanje, kaj bodo pri tej priliki storili naši veliko-posestniki? Ali se bodo obravnave vdeležili, ali pa bodo šli iz zbornice in s kuhanjem svojim postavo zabranili? Opomniti nam je, da je za veljavo sklepanja o premembi volilnega reda potreba navzočnosti treh četrtink vseh poslancev, katerih morate potem dve tretjini glasovati za njo. Ker deželni zbor kranjski šteje 37 udov, mora biti navzočih najmanj 28 poslancev in od teh morate vsaj dve tretjini pritrditi nasvetovanim predlogom. Narodnih poslancev je 25, s knezoškofom pa 26; prememba volilnega reda bi se toraj nikakor ne mogla izvršiti, ako bi poslanci velikega posestva zapustili zbornico. Vendar pa velja to le za sklepanje v drugem in tretjem branju, odseku pa se postava lahko izroči z navadno večino, in zato se iz prihodnje seje še nikakor ne bo moglo sklepati, kaj bodo storili naši veliki posestniki, ko bode odsek, ki se bo jutri volil za pretres te postave, stavil svoje predloge.

Vendar pa se nam ne zdi verjetno, da bi se poslanci velikega posestva pri pretresanju te postave umaknili iz zbornice. Glavni premembi ste le ti, da zadobé volilno pravico vsi, ki plačujejo po pet goldinarjev direktnega davka, in da vsak volilni ekraj, vsako mesto ali trg voli doma. Ti premembi pa tako vstrezate željam ljudstva, da ima nihče ne more nasprotovati, ki hoče veljati za ljudskega prijatelja. Ravno nemško-liberalna stranka pa kaj rada povdarja, da le ona varuje in brani ljudske koristi in da smejo ljudje le od nje pričakovati zboljšanja dosedanjih neugodnih razmer; zato je v državnem zboru z nekakim ponosom glasovala za volilno pravico petakarjev, in zato so tudi v deželnih zborih, kjer imajo oni odločno večino, kakor n. pr. na Štajarskem, v tem smislu spremenili volilni red deželnega zbora. Ravno štajarski liberalci pa so vzor za poslance našega velikega posestva, katerih vodja baron Apfaltrern je v ozki dotiki z njimi, zato menimo, da jih bodo tudi gledé volilne premembe posnemali ter po njihovem zgledu ne samo vdeleževali se njenih obravnav, ampak da bodo za omenjeni premembi celo glasovali. Ako bi drugače ravnali, bi ne mogli več trditi, da so liberalci, ampak pokazalo bi se, da jih vodi le sebičnost, in prišli bi zaradi tega pred svetom ob ves svet pravih ljudskih prijateljev, s katerim se tako radi ponašajo.

Prišli bi pa tudi v nevarnost, da se zamerijo nekterim svojim volilcem in da zgubé še sedanje poslaniške sedeže. Nekteri veliki posestniki, ki so dosedaj volili liberalne kandidate, so v resnici liberalni in goré za razširjenje volilne pravice in za vse, kar ljudstvu ugaja. Ko bi ti videli, da njih poslanci nasprotujejo postavi, po kateri naj se volilna pravica priprostega ljudstva razširi, in da se še nečejo vdeleževati njenega postopanja, bi iz tega pač zadostno spoznali, da iščejo le svoje moči in lastnega dobička, ter bi se od takih sebičnežev zaničljivo proč obrnili. Ravno zadnja volitev pa je pokazala, da ni ravno treba dosti odpadov, ampak da nemško-liberalno veliko posestvo zgubi vse svoje zastopnike v deželnem zboru, ako jim le pet dosedanjih volilcev odpade ter se pridruži narodni stranki. V to nevarnost se naši veliki posestniki pač ne bodo hoteli podajati, zato menimo, da se premembi volilnega reda ne bodo upirali.

Obravnavo o volitvi velikega posestva ne stoji na dnevnem redu jutranje seje, dasiravno je poročilo že natisnjeno in razdeljeno. Ker so namreč tudi zoper volitev g. Deva v Črnomlju nekteri pomislili, zaradi katerih se bode tudi ta volitev izročila poverilnemu odseku v preiskavo, mislijo naši poslanci, da bi bilo najprimerneje obe volitvi obravnavati enega dne, da se zaradi kratko odmerjenega časa ne boste dve seji potratili s potrjevanjem volitev. Iz tega vzroka utegne toraj obravnavo o volitvah velikega posestva še le tedaj priti na vrsto, ko bode poverilni odsek dovršil razpravo o volitvi črnomaljski. Razun tega pa čujemo, da se g. Savinšek, ki je iz javnih listov izvedel, da bi se imel po nasvetu poverilnega odseka poklicati v deželni zbor kot poslanec velikega posestva, brani poslanstvo sprejeti, bode moral morebiti poverilni odsek še nekoliko spremeniti svoje nasvete, da ne bode zastoj poslanstva ponujal možu, ki bi ga takoj zopet odložil, ter si s tem le napravljaj nepotrebnega dela.

Liberalni nemški listi se silno hudujejo nad narodno večino našega deželnega zbora, zlasti pa nad poverilnim odsekom in njegovim poročevalcem dr. Papežem, kakor da bi bil le iz samovoljnosti in iz sovraštva do Dežmana in Schreya sklenil zavreči njuno volitev. Toda odbor predlaga, da naj se poleg imenovanih dveh zavreže tudi še volitev dr. Maura. Kdo bo pa rekel, da tudi uničenje te volitve izvira iz sovraštva do dr. Maura, ki je še le nedavno v našo deželo prišel in nobenemu ni nič hudega storil? Poverilni odsek se je strogo držal postavnosti ter je vsestransko preiskoval veljavnost oddanih glasov. In ko je našel, da so štirje glasovi neveljavni in se morajo toraj odšteti, pokazal je konečni račun, da Dežman, Maur in Schrey so dobili premalo glasov, da

bi bila njih izvolitev veljavna. Glasov, ki jih je komisija narodnjakom zavrgla, odsek narodnim kandidatom ni vstrel, kakor trdi „Laib. Wochenblatt“, ampak poročilo te reči le omenja v dokaz, kako samovoljno je ravnala volilna komisija, ki je neveljavne glasove svoje stranke sprejemala, veljavne glasove narodnjakov pa odbijala. Sicer bode pa volilni odsek imel še drugo priliko pokazati svojo nepristranost. Na dnevnem redu jutranje seje je tudi volitev g. Deva, ki naj se po nasvetu deželnega odbora v pretres izroči poverilnemu odseku. Prepričani smo, da bode poverilni odsek tudi to volitev z enako ali pa še večjo strogostjo in natančnostjo preiskoval, kakor volitev velikega posestva, in da tudi nje ne bode priporočal v potrjenje, ako zasledi kake nepostavnosti, dasiravno se pri tej volitvi gre za narodnega poslanca. Naši nasprotniki naj nikar ne pravijo, da narodna stranka meri z dvojno mero.

Omenjati nam je še dveh važnih reči, ki ste na dnevnem redu jutranje seje, namreč predlog dr. Zarnikov o premembi mestnega statuta ljubljanskega, in oddajanje službe deželnega računovodje. Prejšnji deželni odbor je bil to službo po razpustu deželnega zbora le nekoliko tednov pred svojim odstopom že oddal in sicer nekemu deželnemu uradniku, ki po trditvi „Laib. Wochenblatta“ narodni stranki ni po volji. Deželni glavar grof Thurn pa je ta sklep deželnega odbora vstavil, češ, da on več nima pravice to službo oddajati, ampak da se mora to prepustiti deželnemu zboru. Ker se je odbor zaradi tega repenčil, predložil je deželni glavar to reč cesarju samemu v rešitev, ki so pa nedavno odgovorili, da ima edino le deželni zbor pravico razsojevati, ali je deželni odbor prav ali pa napačno tolmačil kak sklep deželnega zbora, da se ima toraj reč v konečno rešitev izročiti deželnemu zboru.

V jutranji seji bo tudi, kakor čujemo, g. poslanec Klun zbornici predložil načrt postave, s katero se vravnava izdavanje ženitovanjskih oglasnic v vojvodini kranjski. Naše občine že zdavnej silno zdihujejo po taki postavi, in skranji čas je, da se vstreže njihovim željam. Iz teh kratkih opazk je toraj razvidno, da bode zares jutranja peta seja ena najvažnejših letošnjega zborovanja.

Celi dnevni red se glasi:

1. Branje zapisnika 4. seje deželnega zbora dne 17. septembra 1883. 2. Naznanila zborničnega predsedstva. 3. Poročilo deželnega odbora o tem, da se navsetujejo trije, izmed katerih se ima eden imenovati upravnikom tukajšnje prisilne delalnice. 4. Poročilo deželnega odbora o oddaji službe deželnega računovodje. 5. Poročilo deželnega odbora o zgradbi mostu čez Kolpo pri Vinici. 6. Poročilo deželnega odbora, zadevajoč nekatere preuredbe deželnega volilnega reda. 7. Poročilo deželnega

odbora o volitvi deželnega poslanca za mesti Radovljica-Kamnik in za trg Tržič. 8. Poročilo deželnega odbora o volitvi deželnega poslanca za kmetijske občine Črnomelj-Metlika. 9. Vtrjevanje samostalnega predloga deželnega poslanca gospoda dr. Zarnika zaradi poprave statuta mesta ljubljanskega. 10. Poročilo finančnega odseka o proračunu zaklada slapske sadje- in vinorejske šole za l. 1884. 11. Ustna poročila finančnega odseka: a) o proračunskih ustanovnih zakladov za l. 1884. b) o računskih sklepih ustanovnih zakladov za l. 1882. c) o računskih sklepih deželnih dobrodelnih zakladov za l. 1882. d) o proračunu gledališkega zaklada za l. 1884. in računskem sklepu za l. 1882. 12. Ustna poročila finančnega odseka o peticijah: a) Franc Baica za miloščino; b) Anton Kumer-a, da bi se djal v pokoj; c) dr. Karol Gestrin-a za denarno podporo za mladoletno Marijo Tekavčič; d) Marije Ulrich za miloščino; e) Julijane Dürfeld za povečanje pokojnine; f) Ane Zentrich za podaljšanje miloščine; g) Marije Sapletou za miloščino njenima hčerama Marija in Viljemina; h) Primoža Dolar-ja za miloščino; i) Matije Hiti-ja za pokojnino; j) občine Berce za podporo; k) Neže Guri za odpis bolnišničnih stroškov po Osvaldu Guri-ju; l) Ursule Zanoškar za podaljšanje miloščine.

Prememba deželnega volilnega reda.

§ 27. Kadar je volilski imenik za mesta in trge po izvršeni razsodbi o reklamacijah v čisto deján, mora predstojnik neposredno višjega cesarskega političnega oblastva volilecem izdati izkaznice, na ktere je zapisati zaporedno številko dotičnega volilskega imenika, volilecovo ime in stanovišče, potem kraj, dan in uro, kedaj se prične volitev. V mestih s svojim statutom se izdavanje nakaznic sme izročiti županu.

Volilecem je izkaznice vročati v njih stanovanji; vročevanje se sme izročiti županu. V tistih slučajih, kadar bi se iz katerega koli vzroka izkaznice ne bile volilecem vročile vsaj 24 ur pred volilnim dnem, pozvati je volilce, kakor je v tistem kraju navada, da naj sami osobno pridejo po izkaznice.

§ 29. Za volitev poslancev kmetijskih občin mora politično okrajno oblastvo, kakor ukazuje § 14., po številu pričujočega stanovništva, kakor se je našlo pri zadnjem popisovanju ljudi, določiti, koliko volilnih mož je izvoliti vsaki občini njegovega okraja, naj ustanovi dan in uro tej volitvi, ki se mora izvršiti v občinskem okolišju, v čisto dejati volilske imenike po dovršeni razsodbi o reklamacijah, imenovati volilnega komisarja, da bode vodil volitev, ter pravočasno županu na znanje dati te naredbe.

Župan mora takoj vse, ki imajo volilno pravico, povabiti k volitvi, naznaniti jim, kateri dan in katero uro in v katerem po njem določenem lokalu bode volitev, ter izvršiti volitev ob napovedanem času.

Volilna komisija je sestavljena iz volilnega komisarja in županstva.

§ 30. odpada.

§ 31. odpada.

§ 33. Politični okrajni predstojnik mora v vsaki občini potrditi, da so se volilni možje zakonito izbrali, in ako se ne razodene potreba nove volitve, katero je takoj ukazati z dodanimi vzroki, izbrane volilne možje postaviti v volilski imenik, katerega je spisati po § 22.

§ 34. Kadar so volilni možje izbrani po vseh kmetijskih občinah katerega okraja in je

torej dovršen imenik volilnih mož, mora politični okrajni predstojnik izbranim volilnim možem narediti in vročiti po ukazu § 27. spisane izkaznice za volitev poslancev.

Vročevanje izkaznic se sme izročiti tudi županu.

Imeniki volilnih mož tistih okrajev, katerih uradni sedež ni ob enem tudi volilni kraj, je s pismi o volitvi volilnih mož poslati predstojniku političnega okrajnega oblastva, ktero ima sedež tam, kjer se bode volilo za volilni okraj, ter od njega je zvedeti in na izkaznico postaviti, kje, kateri dan in katero uro bode volitev.

§ 47. Kadar so vsi pričujoči volilci oddali svoje glasove, mora predsednik volilne komisije izreči, da je glasovanja konec, volilna komisija in volilni komisar morajo podpisati dvojni glasovnik ter takoj začeti prešteti glasove.

Kadar so vsi glasovi prešteti, mora predsednik volilne komisije takoj naznaniti, kdo je izvoljen, in, ako volitev poslančeva z opravljenim voljenjem še ni dokončana, dostaviti, da se bode skupni rezultat vseh skupaj spadajočih glasovanj dozvedel v glavnem volilnem kraju.

§ 48. Za izvoljenega poslanca naj se šteje tisti, kdor ima záse več nego polovico vseh oddanih veljavnih glasov.

Ako ima nadpolovično večino glasov záse več osob, nego je voliti poslancev, tedaj o tem, koga je šteti za izvoljenega poslanca, razsoja pretežnejša večina glasov, in kadar bi jih imelo več po onóliko glasov, razsodi žreb, katerega vzdigne volilne komisije predsednik.

§ 49. Kadar se ni dosegla nadpolovična večina, tedaj je napraviti óžjo volitev gledé tistih poslancev, ktere je še voliti.

§ 50. Pri óžji volitvi smejo volilci svoje glasove dajati samo tistim, kateri so pri prvem preštovanju glasov dobili relativno največ glasov za onimi, ki so dosegli nadpolovično večino.

V óžjo volitev je dajati vselej po dvakrat toliko mož, kolikor je še voliti poslancev.

Kadar je onóliko glasov, razsodi žreb, kogá je dejati v óžjo volitev.

Vsak glas, kateri pri óžji volitvi pripade komu takemu, ki ni bil vzet v óžjo volitev, naj bode neveljaven.

Ako so pri óžji volitvi vsi oddani veljavni glasovi med vse v to volitev vzete osebe razdeljeni, tako, da vsakemu izmed njih pripade polovica vseh glasov, tedaj o tem, kogá izmed njih je šteti za izvoljenega poslanca, razsodi žreb, katerega je vzdigniti predsedniku volilne komisije.

Ako se razven tega slučajja ne doseže nadpolovična večina, tedaj je óžjo volitev nadaljevati, dokler se za vse poslance, ktere je voliti, ne doseže nadpolovična večina glasov ali zgoraj omenjena jednaka porazdelba glasov med vse v óžjo volitev vzete osebe; v tem zadnjem slučaju končno razsoja žreb.

Tisti, ki imajo pravico voliti, pa pri prejšnjem voljenju niso oddali svojega glasu, ne smejo se za tega delj izključiti, da bi o sledenjem voljenju ne izvrševali te svoje pravice.

§ 51. Kadar je potrebno število poslancev izvoljenih, potem se konča volitveni zapisnik, katerega podpišejo člani volilne komisije in cesarski komisar, pridenó se mu v pričo vseh glasovniki in listi, na katerih so se šteli glasovi — pri volitvi poslancev za kmetijske občine pa tudi volilna pisma o izbiranju volilnih mož — in vkupno naj se potem zapečati vse ter zunaj napiše, kaj je notri, in izroči naj se cesarskemu komisarju, da pošlje deželnemu načelniku.

Ako se pa glasovanje za jedno in isto po-

slansko volitev vrši v več volilnih krajih in ne samo v enem, naj volilni komisar pošlje volitvena pisma deželnemu načelniku, ako je sedež političnega deželnega oblastva glavni volilni kraj, razven tega pa tistemu političnemu uradniku, kateremu je naloženo sestaviti rezultat vseh skupaj spadajočih glasovanj.

Ako volitvenih spisov ne podpišejo vsi člani volilne komisije, tedaj naj se vzrok temu zapiše v volilni zapisnik.

§ 52. V onih slučajih, kadar se glasovanje za jedno ter isto poslansko volitev vrši ne samo v enem, ampak v več volilnih krajih, naj v glavnem volilnem kraju v to pooblaščen uradnik iz dospelih volitvenih pisem (§ 51) sestavi ter spiše rezultat vseh skupaj spadajočih glasovanj.

Ta uradni posel izvršiti pristoji na sedežu političnega deželnega oblastva uradniku, kateremu je deželni načelnik to naročil, v drugih glavnih volilnih krajih pa okrajnemu glavarju, v čigar deželni okraji leži glavni volilni kraj, ali kateremu je načelnik to opravilo odkazal.

Koga je šteti za izvoljenega, to določujeta §§ 48 in 50; ako pri volitvi pride do tega, da mora razsojati žreb; tedaj mora uradnik, ki je pooblaščen v zgoraj omenjeni uradni posel, povabiti dva volilca, ki se udeležujeta volitve, v pričo njiju potegniti žreb ter narediti zapisnik, katerega je podpisati tudi obema pri tem udeležanima volilcema.

Ta uradnik mora, ako je treba (§ 49), ukazati óžjo volitev po vseh dotičnih volilnih krajih in volilnih zborih ter po njé izvršitvi postopati na isti način, da pozvé nje glavni rezultat.

Ko je določen končni skupni rezultat, je o tem spisani končni zapisnik z vsemi od volilnih komisij dospelimi pismi poslati deželnemu načelniku.

Ako je bilo treba óžje volitve, veljá to tudi o vseh to naredbo utemeljujočih pismih.

Člen II.

Mojemu ministru notranjih stvari je naročena tega zakona izvršitev.

V Ljubljani dne . . . septembra 1883.

Politični pregled.

V Ljubljani, 24. sept.

Avstrijske dežele.

Iz Gorice, 22. septembra. Danes je bil deželni zbor zaključen z živio-klici na presvitlega cesarja, zbrani so tedaj le deželni zbori na gorenjem-Avstrijskem, na Koroškem, Kranjskem in v Galiciji. — Marski deželni zbor začne zborovati 25. t. m.; a tržaški deželni zbor 8. oktobra.

Posnemanja vredna je peticija **praškega mestnega kolegija**, ki jo bodo vladi in državnemu zboru predložili, naj se vžitnina odpravi od lesa, premoga, koksa in druge kurjave, zato naj se pa naloži na lihovine (spirituose), kateri sedaj na praških mitnicah vžitnine ne plačujejo.

Solnograška dežela bode menda prva, ki bode poskusila z društvom, ki je brezpogojno potrebno, ako hoče katoliška stranka iz svojih programov stopiti na praktično polje v živo delovanje. Poslanec Lienbacher je razposlal po deželi okrožnico do vseh posestnikov, v kateri vabi kmetovalce in zemljiščne posestnike brez razločka političnega mišljenja, da naj pristopijo k agrarnemu (poljeznanskemu) društvu, čegar pravila je vlada z dnem 16. avgusta št. 4741 potrdila. V ti okrožnici pravi Lienbacher, da je kmečkega rodu, sam posestnik, od l. 1870 že v dež zboru in od l. 1873 zastopa kmečke občine v drž. zboru, uradnik pri pravosodji je pa že 37 let, in med tem časom je dobro pre-

vdaril, kako potrebna da je preosnova nekterih sedaj veljavnih poljeznanskih pristav. — Kakor brz se oglasi dovoljno število domačih posestnikov, hoče on sklicati osnovni občni zbor. Najiminitnejša paragrafa teh pravil se glasita: § 1. Namen. Agrarno društvo hoče se posvetovati, kako bi se varovala korist poljedelstva in gozdnarstva po razmerah vojvodine Solnograške in po potrebah ljudstva po potu postavodaje in uprave. Agrarno društvo se ne peča s tem, kako se njiva obdeluje, gnoj pripravlja itd., kakor gospodarske družbe, marveč prevdara, ktere postavbe in javne naprave bi bile potrebne za poljedelstvo in gozdnarstvo, da se pospešuje blagostanje kmečkega prebivalstva. — Zato tako društvo lahko združuje stranke raznega političkega mišljenja. § 41. Član temu društvu je lahko vsak polnoletni in neporočeni mož, ki je avstrijski državljani, lastnik ali zakupnik zemljišča, ali tak, ki po svojem stanu lahko pozna potrebe poljedelcev po deželi. Častni ud je lahko vsak, ki si je dobil kake zasluge za to stroko.

Kakor „Linz. Ztg.“ ve povedati, je bil v zadnji seji *gorenje-avstrijskega* deželnega šolskega sveta naznanjen odlok ministerstva za prosveto in uk, v katerem se privoljuje, da smejo izjemoma posamezni učenci sedmega šolskega leta prestopiti v zadnjih treh mesecih med učence osmega šolskega leta, ako je upati, da se bode dosegel z njimi splošno predpisan šolski smoter, to pa po tistih šolah, kjer bodo v prihodnjem letu pozimi upeljali na teden po tri ure podučevanja, ali pa za tiste, v kterih je tedenski poduk v osmem šolskem letu skrčen na dve uri v tednu do konca tekočega leta.

Dolenje-avstrijski konservativci zbrali so si za dopolnilno volitev v državni zbor grofa Franca Kuefstein. Ob enem vabijo ustavake, naj bi tudi tisti svoje glasove konservativnemu kandidatu dali.

O spravedljivosti avstrijskih Nemcev kaže nam poročilo iz Prage glede *česke medicinske fakultete*. Za očesno kliniko nakupila se je hiša, ktero je dotični česki profesor odmah po svojem imenovanju za nedostojno smatral. Da bi se bila klinika za očesne bolezni iz novega zidala, je bilo prepozno, toraj so sklenili za toliko časa, dokler se kaj primerne ne najde, prostore na očesni kliniki nemške praške medicinske fakultete za česka predavanja in ozdravljevanja vporabiti. Temu sklepu se pa nemški profesor Hasner na vse mogoče načine vpira in noče nič o tem slišati. Res je, da bode nemška očesna klinika odmah po otvorjenju svoje česke posestrine večidel dosedanjih klientov zgubila, ali toliko bi pa nemškemu učenjaku vendar le razumnosti prisojevali, da se morajo privatni interesi splošnim povsodi ogniti, osobito pa tukaj, kjer gre za blagor cele dežele.

O pokopu *protestantov* na katoliških pokopališčih poroča „Tribüne“ sledeče: „Minister notranjih zadev vkrnil je za slučaj, kako se mora protestant na katoliškem pokopališču pokopati, naslednje: Ako se protestant na katoliškem pokopališču pokoplje, zapiše naj se smrt brez razločka, ali je ev. pastor pokopoval ali ne, s vsporedno številko v zapisnik tistega duhovnega okraja, kamor spada smrtni kraj, ter naj se ob enem tudi pokopališče zaznoma, kjer se je pokopovalo. Katoliški župnijski urad, na čegar pokopališči se je pokopovalo, ta čin v mrtvaški farni zapisnik brez vsporedne številke le toliko razviden stori, da se samo ime pokopanega zapiše, vsi drugi predalčki pa prazni ostanejo. V „Opazko“ naj se zabilježi ranjcega veroizpovedanje, dan in kraj smrti in pa kraj onega sv. duhovnega urada, kjer je smrt natanjko zabilježena in razvidna. Tudi treba ev. pastoru, ako ga ni bilo pri pogrebu, izpisek tega vknjiženja z mrtvaškim oglednim listom vred, ki se je kat. župniku pred pokopom izročiti moral, ali neposredno ali pa potom okr. glavarstva poslati.

Ravnateljstvo c. kr. grajščin je odpisalo odseku *cesar Franc-Jozefovega zavetišča*, da more vže 24. t. m. izročiti grad Weinzierl za imenovani namen.

Med *Poljaki* in *Rusini* razpor zdatno pojema in poljski poslanci nameravajo rusin-

skega vprašanja na primeren in spravedljiv način poprijeti se.

Na Dunaji so se v soboto *skupna ministrska posvetovanja* začela, kterih sta se tudi ogerska ministra Koloman Tisza in grof Szapary vdeležila. Posvetovali se bodo v državnem proračunu, ki ga bodo bodočim delegacijam predložili.

Budapešta. Državni zbor pričel bode prav kmalo svoje delovanje. Dva nova člana poklicala sta se v zbornico magnatov in to Jurij grof Erdödy in Franc grof Esterhazy.

Vnanje države.

Kako bode na *Srbskem* sedaj, ko je vlada propala, se še ne vé nič gotovega. Primerjajo to in uno, sestavljajo ministre — po časopisih, a gotovega še nič.

Bolgarski knez Aleksander izdal je 19. septembra manifest, po katerem zopet trnovske ustave potrdi, ter sedanjo komoro pooblasti, naj izvanredno zasedanje spremeni v redno in postavodajaluo, ter odmah priprave za pregled trnovske ustave prične, ktero naj bo potem veliko sobranje sprejelo. „Soglasje v prošnji poslancev, naj domovino rešim iz težavnega položaja, v katerem se sedaj ona nahaja, poživlja nas s polnim zaupanjem, da se bodo naši zvesti podaniki po sijajnem izgledu, ki ga jim je sobranje dalo, ravnali, in da mi, pozabivši vsako nesporazumljenje in midsobojno hujskanje, ne bodo odrekli svoje domoljubne podpore za trojno organizacijo domovine.“

Rusija in Avstrija pogodili se boste mirnim potom zaradi Bolgarske in se ni nikake nevarnosti bati.

Nemški cesar se je v Weissenfelsu na Saksonskem zahvalil zbranim generalom, oficirjem in moštvu ob dokončanju vojaških vaj 19. t. m., rekoč: „Zahvalim se generalom, častnikom in moštvu za pokoj in vstrajnost, ktero ste pri vajah povsod skazovali. Veselilo me je in v čast si štejem, da sem armado še enkrat videl. Bilo je brz ko ne poslednjikrat, kajti v moji starosti se načrti več ne delajo.“

Na *Laškem* pripravlja se neka zmes, ki se je iz radikalcev, desničarjev in demokratičnih levičarjev porodila, na hud boj proti vladni stranki. Dogovorili so se tudi o vstanku velikoga dnevnika za svoje glasilo.

Rumunski „irredentarij“ so svojih pobratimov onstran Adrije po vsem vredni. Osnovali so si v jugoiztočnem delu Banata lastne kmetijske pevske zadrage, kjer se rumunski kmetje Madjarom sovražnih pesmi vadijo; po svojem veleizdajskem listu „Romania irredenta“ hujskajo ljudi in v Karausebešu in Oršovi so javno povdarjali, da osvoboditelja car Aleksander in kralj Karol nista več daleč. Kralju Karolu so povodom potovanja preko Lugosa napravili demonstracijo, ki bi bila značaj sijajne izdaje dežele zadobila, da jo niso gospodje iz kraljevega spremstva zabranili. Pri vsaki priložnosti rujejo zoper Oggersko in ob času si vse prizadevajo, toliko Rumuncev, kolikor le mogoče, na poslanske sedeže posaditi. (Tako pišejo madjarski listi, ali jim gre vse verovati?)

Na *Francoskem* so še zmirom vzhodno-azijatijske zadeve na prvem mestu. Skrajna levica je zahtevala pri svojem večerajšnjem zbirališču, da naj se neutegoma pokliče zbor in je rekla, da je vstava prelomljena in ministerstvo za to odgovorno, ako se mahom ne skliče. Obravnave med ministerskim predsednikom Ferry-jem in kitajskim poslancem gredo polževo pot, in kakor se vidi, kitajski vladi se nič kaj ne mudi, zato so izostale instrukcije iz Kitajskega. Med tem se pa lahko zgodi, da orožje situacijo vso predrugači.

Francoska vojna na suhem in na morji v Tonkinu ima priti pod poveljništvo admirala Courbete. Kar se tiče generala Bouet-a, opomni „Temps“, da so bile dlè časa razprtije med generalom in civilnim komisarjem Harmandom. V vojaških stvarih sicer ta ni imel besede, a generalu Bouetu je bilo ukazano, da naj bode vedno s civilnim komisarjem v porazumljenju; contre-admiral Courbet je pa bil popolno nezavisen pri svojem brodnistvu in pri

poveljništvu pomorščakov. (Tri glave pod en klobuk je pa povsod težko spraviti.) „Standard“ ima poročilo iz Hongkonga dne 17. t. m. Vojaške operacije Francozov so ustavljene — dosihmal, da pride pomoč. „Črne zastave“ so se sedaj zopet vtaborile pet milj od trdnjave Hanoi. V Palaca imajo Francozje posadko 120 mož in dvoje topniških ladij, v kteri se za silo lahko umaknejo. Vendar je njih pololenje kritično. „Črne zastave“ ropajo okoli pred njih francoskih straž, ktere se bodo še morda umaknile, da pride pomoč. Po rudeči reki zavirajo promet požarji. — V Kantonu je še sedaj vse prestrašeno. Mogoče se jim zdi, da bodo kitajske ladije potegnile z domačini, ako se zopet vname kak boj, potem bi Evropeji prišli še v huje škripee. V Forhovu je kitajsko prebivalstvo vse nemirno in Evropejcem sovražno. Angleška barka je sem prišla varovat Evropejce.

Angleški prvi minister *Gladstone* je bil v Kodanji odlikovan tako, kakor si državnik le želeli zamore. Obiskali so ga kraljeva družina danska in carska družina ruska, ter so pili čaj v njegovi hiši. On sam s svojo gospo pa je bil povabljen h kralju na obed.

Na *Španjskem* ima vlada polne roke posla, da ohrani red in zopet na noge pomaga javnemu kreditu, ktereja je poslednja vstaja hudo poškodovala. Ves narod je le ene misli in ta je, da obsoja politiko, ki Španjsko z Nemško zvezati hoče. Bojé se tudi, da bi Zorilla zopet ne vpihal vstajnega plamena in zaradi tega nasvetovali bodo kroni temeljito prestvarjenje španjske armade, kajti ona je že dolgo časa ognjišče vseh vstankov na Španjskem. Kralj potuje iz namena, da Španjsko v vrste evropskih velesil povzdigne, kar se mu je na Dunaji in v Berolinu obljubilo, in tudi diplomati so že dotične obravnave pričeli. Kraljestvo se pri tem na svojo moč v srednjem morji in pa v Afriki opera.

Izvirni dopisi.

Iz Maribora, 23. sept. (Občni zbor društva „Štajarska učiteljska zaveza“.) Po načrtu, ktereja ste v štev. 137 objavili, obhajali so štajarski učitelji, oziroma udje društva „štajarska učiteljska zaveza“ dne 19. in 20. t. m. tukaj svoj občni zbor, kakor že enkrat l. 1875. Zborovanja se je vdeležilo okoli 300 učiteljev in učiteljic iz vseh krajev štajarske dežele in še nekoliko gostov iz Maribora.

Pri stranskih zborovanjih v deški glavni šoli dne 19. popoldne je bilo samo okoli 100 učiteljev navzočih, dasiravno je prvi predmet zborovanja bilo važno vprašanje: „Ali in kako se naj drugi deželni jezik v ljudski šoli podučuje?“ Poročevalec g. Tomaž Romih iz Ptuja je izvrstno utemeljeval ter predložil resolucijo, da v ljudski šoli iz pedagogičnih in didaktičnih oziror ne gre učiti drugega deželnega jezika.

Ko bi se ta resolucija na gornjem Štajarskem in od nemškega učitelja postavila, gotovo ne bi nihče nič zoper njo ugovarjal, saj se v resnici v nobeni štajarski nemški šoli slovenski jezik ne uči. Ali, ker je slovenski učitelj dokazoval, da iz didaktičnih in pedagogičnih oziror tudi ne gre slovenske otroke že v prvih razredih z nerazumljivo nemščino pitati, vstal je nek urgerman Chamuzzi in postavil predlog, naj se čez Romihovo resolucijo preide na dnevni red. Z 1 glasom večine je bil ta predlog vendar zavržen in sprejet predlog učitelja Žihra, da se ta resolucija na znanje vzame. Nadaljno posvetovanje o šolskih vrtih in o c. k. vrtnarskem društvu v Gradu se je stvarno in mirno izvršilo. Pri večerni zabavi v Götzovem salonu so bili vsi prostori napolnjeni, kajti razun učiteljev in učiteljic je prišlo tudi mnogo drugih gostov. Vojaška godba in pevska društvo ste svojo nalogo dobro izvršile in zabava je

bila prav živahna in prijetna, čeravno so nekateri prenapetneži glasno zahtevali „deutsches Lied“, kar se jim pa ni dovolilo. Glavno zborovanje pa je bilo drugo jutro 20. t. m. v veliki dvorani mestne kazine. Tukaj je najprej direktor Böhm, kot predsednik društva zborovanje otvoril, potem je prof. Levitschnigg pozdravil goste: župana dr. Duhatsch-a in poslanca dr. Schmiderer-ja. Župan je na to odzdravil in v njemu navadnih frazah pozdravil učitelje. Jedro njegovega govora, kakor ga Mari-borčanka priobčuje, je zadržano v stavku: „Bewahren Sie sich Ihren freien Sinn, halten Sie fest zu dem Volke und machen Sie sich nicht zu Schleppträgern einer Kaste, die sich zu hoch über dem Volke dünkt, um ein Herz für dasselbe zu besitzen.“ Bolj jasno si menda g. župan ni upal govoriti. Zastopili so ga pa učitelji gotovo. Ko je še okrajni glavar v imenu vlade zbor pozdravil, začelo se je pravo zborovanje z znanstvenim predavanjem prof. Jakoba (!) Hirschler-ja o elektriki, ki pa je bojda duševno obzorje mnogih slušateljev presegalo. Potem še se je obravnavalo o „značaju učitelja — z ozirom na njegov poklic in njegov stan“, o „varovanju učiteljeve avtoritete“ in o pripravljanju učnih pripomočkov.

Opoldne je bil v kazini skupni obed, ktere ga pa se je le 160 oseb vdeležilo z gosti vred. Chamuzzi in tovarši, ki so že zvečer pri Götzu zastoj zahtevali „das deutsche Lied“, so bili pri obedu uslišani, pa ko so začeli to pesem peti, so slovenski učitelji vstali in odšli. Sklep zborovanja štajarskih učiteljev je tedaj bil „das deutsche Lied“, in slovenskim učiteljem bo gotovo ta pesem še dolgo po ušesih šumela. Da bi se pri zborovanju na slovenske učitelje ozir jemal, tega slovenski učitelji v svoji skromnosti gotovo niso pričakovali, da bi se pa žalili s takimi provokacijami, tega pa se menda tudi niso nadejali.

Ali so nemški učitelji skupno še poprej ogledovali vinorejsko šolo, paromlin in železniške tovarne, kakor je bilo odločeno, ne vemo, ker mnogo nas je že s prvim vlakom odrinilo iz Maribora. Prihodnje zborovanje tega društva bode v Brucku.

Domače novice.

(V ljubljanskem bogoslovju) se pričinja šolsko leto 1. oktobra. Zato naj se oglasijo gg. bogoslovci 1. oktobra; redno šolsko podučevanje se začne 2. oktobra.

(Pri banketu), ktere ga je napravilo kranjsko obrtno društvo svojemu odlikovanemu predsedniku gosp. A. Kleinu v soboto zvečer v Tavčarjevi gostilni, bilo je navzočih okoli 60 obrtnikov. Bilo je vse prav živahno, tudi veliko napitnic.

(Nevihla.) Včeraj je bila v Ljubljani po deveti uri dopoldne velika nevihta. Nebó se je kar potemnilo, bliskalo in gromelo je neprenehoma. O tem času je neki toča bila po Lesiški, ter šla čez Šmarijo proti Grosupljemu.

(Pisalni stroj.) Prvo pismo s strojem je pisal iz Amerike naš rojak, č. g. Janez Torri, svojim ljudem na dom. G. župnik Št. Jurski je pismo poslal preč. vredništvu „Danice“ na ogled. Črke so veliko bolj razločne, tiskanim podobne — in piše se trikrat hitreje, kakor navadno z roko. — Za okorne stare roke bo pisalni stroj jako dobro došel.

(Ktero vcljá?) moramo prašati g. dopisovalec iz Ljubljane v „Edinosti“, ki 12. sept. št.

73 piše: „Ako je volitev (v velikem posestvu) zakonita, naj se potrdi; ako je pa le najmanjši madež na njej, naj se ovrže. To mora zahtevati in to tudi zahteva vsak narodnjak, ki ne spada k tako zvanim „Beschwichigungs-Hefrath-om“; to zahteva tudi pravica, narodna čast in poštenje; preveliko zatajevanje tu ni na pravem mestu.“ — Pravo! Tudi „Slovenec“ to potrjuje od prve črke do zadnje pike. Št. 76 „Edinosti“ 22. sept. pa piše najbrž isti dopisovalec: „Pričakovali smo, da bode kranjski deželni zbor vse volitve, razen one iz velikega posestva, verificiral; a zmotili smo se. Verifikacija volitve dr. Samca in sodnika Deua se je odložila, ter se bo o tem posebej poročalo. To nas je malo iznenadilo, ker debro vemo, da je pošteno in ozbiljno misleči človek ne more ovréči.“ — Tako! Tedaj ste se zmotili? Vas je iznenadilo? I zakaj neki? Saj ste vendar mogli vedeti, da tudi o onih dveh volitvah so ugovori došli; mar li ste pozabili, kaj ste pisali v „Edinost“ šte. 73? Tega gotovo ne, ampak sitnost je le ta, da ne zadeva več volitev velikega posestva, ampak meso od vašega mesa, kosti od vaših kosti mladoslovenskih. „Slovenec“ pa ostane značajno pri svojih mislih, ter pravi: Ako je volitev zakonita, naj se potrdi; ako je pa le najmanjši madež na nji, naj se zavrže, naj se ime glasi, kakor se hoče. Fiat justitia!

(Ljubljansko „tiskarsko društvo“) imelo je v soboto zavoljo treh staveev Kleimayrjeve tiskarne svoj občni zbor, ki je bil zelo živahen. Več o njem in o dogodbah v tem društvu sploh priobčimo kmalu.

(„Slovenec“) je bil ob svojem času konfisciran zaradi nekega dopisa v zadevi č. g. župnika v Šoštanju na Štajarskem, ktere ga je svetna vlada kakor tudi duhovna oblastnija v I. instanci odstavila. Mož pa je rekuriral v Salisbor, II. instance, — kjer se je odstava preklicala. Kakor poroča „Südost. P.“, je odlok II. instance tudi Olomuc — III. instance — potrdil. Radovedni smo zdaj, kaj bo storila svetna vlada, ki je g. župniku odvzela vse farno vradovanje.

Razne reči.

— V loškem uršulinskem samostanu je 23. t. m. umrla č. M. Kordula Bartol, posebno v slovensčini jako izurjena učiteljica v notranji šoli. Naj v miru počiva!

— Cesarski dar. Presvitli cesar je cerkvi v Brusnicah pri Novem mestu podelil 150 gld. podpore za napravo cerkvenega orodja.

— Duhovske spremembe v lavant. škofiji: Umrli je za mrtudom 22. septembra Janez Einsiedler, župnik v Dramljah. Pokojnik je Celjski rojak, star 65 let. R. I. P.

— Iz Celja se nam piše, da je preiskava zoper sromeljske trtnoušne upornike že končana in da pridejo meseca oktobra pred porotno sodnijo. Zagovornik njim je, kakor slišim, g. dr. Higersperger, odvetnik v Celji.

— Na dunajskem vseučilišču izročil je bivši rektor dr. Maassen rektorat novemu „rektor magnificus-u“ dr. Karolu Wedl-u v nedeljo dopoldne.

— V drugi polovici bodočega meseca zasedel bode premili g. nadškof goriški dr. Alojzij Zorn slovesno svoj pastirski prestol.

— Odlikovanja. Pomorski stotnik, vodja avstrijske polarne ekspedije, Emil pl. Wohlgemuth, prejel je od Nj. Veličanstva za zasluge red železne krone III reda; iz ravno tega namena prejeli so viteški križ Franc Jožefovega reda: pom. lajtenanta Rihard

Basso in Adolf Bobrik pl. Boldva, pomorska praporščaka Adolf Sobieszky in August Gratzl. Zlati križec s krono pa je prejel korvetni zdravnik dr. Ferdinand Fischer.

— Najvišja reklama. V Chicagu je tekel nedavno revno napravljen človek proti obalu Michiganskega jezera, in notri skočil, še preden so mu samoumor zabraniti zamogli. Vže so se nekteri pripravljali, da bi ga bili rešili, ko se sam po vseh pravilih izvrstnega plavca zopet na površji prikaže, ter začudeni množici ljudi, ki se je takoj na sto in sto nabrala, platnen plaklat, ki ga je imel pri sebi skritega, nasproti pomoli in na ves glas zaapije: „Patentirano likalo za čevlje, pravo le Longstreet št. 5 pri Smithu in Comp.“

Telegrami „Slovenca“.

Dunaj, 23. sept. Rumunski minister-ski predsednik pl. Bratiano je na Dunaj dospel.

Dunaj, 23. sept. Cesar so sprejeli danes popoldne francoskega poročnika grofa Toucher-Careil v slovesni audien-ciji.

Belgrad, 23. sept. Vladni list objavlja 44 pokralju imenovanih poslančev.

Trst, 24. sept. Vrednik lahonskega lista „Independente“ bil je po hišni preiskavi zavoljo posebno tendencijoznih člankov prijet in v zapor odpeljan.

Dunaj, 24. sept. Včerašnjí skupni ministerski svet pod predsedstvom cesar-jevem je konečno določil skupne proračunske (budgetne) predloge, ki se imajo podati delegacijama. Delegaciji bote skli-cani 23. oktobra na Dunaj.

Gaštajn, 24. sept. Bismark je z ro-dovino odpotoval ob tri četrt na enajst dopoldne.

Žitna cena.

Pšenica banaška 1 hkl. 9 gl. 30 kr., — domača 8 gl. 25 kr. — Rž 5 gl. 30 kr. — Ječmen 4 gl. 50 kr. — Ajda 5 gl. 45 kr. — Proso 5 gl. 30 kr. — Turšica 5 gld. 45 kr. — Oves 2 gl. 60 kr.

Dunajska borza.

22. septembra.

Papirna renta po 100 gld.	78 gl. 30 kr.
Sreberna „zlatá“ renta, davka prosta	78 „ 65 „
4% avstr. zlatá renta, davka prosta	100 „ 50 „
Papirna renta, davka prosta	92 „ 90 „
Ogerska zlatá renta 6%	119 „ 50 „
„ „ 4%	87 „ 40 „
„ papirna renta 5%	86 „ 15 „
Kreditne akeije	160 gld. 293 „ 50 „
Akeije anglo-avstr. banke	120 gld. 109 „ — „
„ avstr.-ogerske banke	833 „ — „
„ Länderbanke	105 „ 30 „
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	646 „ — „
„ državne železnice	319 „ 50 „
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	230 „ 80 „
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	103 „ 10 „
Ferdinandove sev.	105 „ — „
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 120 „ — „
4% „ „ 1860	500 „ 132 „ 25 „
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 167 „ 75 „
„ „ 1864	50 „ 166 „ 50 „
Kreditne srečke	100 „ 168 „ 50 „
Ljubljanske srečke	20 „ 23 „ — „
Rudolfove srečke	10 „ 20 „ — „
5% štajarske zemljišč. odvez. obligac.	104 „ — „
London	119 „ 85 „
Srebro	— „ — „
Ces. cekini	5 „ 68 „
Francoski napoleond.	9 „ 50 1/2 „
Nemške marke	58 „ 55 „

V Šempetru v farovži se dobi

50 veder starine

od leta 1879 in 50 veder l. 1880, in ravno tako tudi letošnjega belega in čistega vina po ugodni ceni. (3)